Ministry of Digital Governance
Digitally signed by Ministry of Digital Governance
Date: 2025.12.23 13:28:33 EET
Reason:
Location: Athens

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΖΩΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & Τ.Α.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΖΩΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ ΑΔΕΣΠΟΤΩΝ ΖΩΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ
ΠΛΑΙΣΙΟ – ΦΟΡΕΙΣ – ΑΡΧΕΣ – ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ/ΤΡΟΠΟΙ
(Σχετική η υπ.αριθ.2/740/08.01.2025 Εγκύκλιος)

Αριθμός Εγκυκλίου: 23

Α.Π.: 67430

ΑΔΑ:

Αθήνα, 23 / 12 /2025

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 3
1. Περισυλλογή από τους Δήμους 4
Α. Σκοπός 5
Β. Επιχειρησιακός σχεδιασμός και στοχοθεσία της δράσης περισυλλογής 6
Γ. Εργαλεία και Μέσα υλοποίησης της περισυλλογής 8
Δ. Μέθοδοι και Αρχές Περισυλλογής 9
2. Περισυλλογή από φιλοζωικά σωματεία οργανώσεις και ιδιώτες που διαθέτουν καταφύγιο 11
3. Επανένταξη 12
Α. Γενικά 12
Β. Οριοθέτηση-πυκνότητα-απαγορευμένες περιοχές-οικείο περιβάλλον 13
Γ. Αρμοδιότητες του οικείου Δήμου 17
Παράρτημα Ι 19
Συνιστώμενα επίπεδα θρεπτικών συστατικών για πλήρη τροφή σκύλου 19
Συνιστώμενα επίπεδα θρεπτικών συστατικών για πλήρη τροφή γάτας 20

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εγκυκλίου είναι να διευκρινίσει και να εξειδικεύσει, με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, θέματα που αφορούν στις αρμοδιότητες, τους στόχους, τα εργαλεία και μέσα, καθώς και στις αρχές και μεθόδους υλοποίησης της δράσης της περισυλλογής και της επανένταξης (επανατοποθέτησης) των αδέσποτων ζώων συντροφιάς. Επίσης, σκοπός της παρούσας Εγκυκλίου είναι η παροχή διευκρινήσεων σχετικά με έννοιες όπως: «οικείο περιβάλλον», «επανένταξη», «επιστροφή», σχετικά με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία λήψης των σχετικών αποφάσεων . Επιπλέον δια της παρούσας Εγκυκλίου αποσαφηνίζονται οι έννοιες της «απαγορευμένης περιοχής» και αντίστοιχα της «κατάλληλης περιοχής», της «οριοθέτησης» και της «πυκνότητας του πληθυσμού» υπό το πρίσμα των οποίων λαμβάνονται οι αποφάσεις του άρθρου 45 παράγραφος 5 του Νόμου 4830/2021.

Η περισυλλογή αδέσποτων ζώων συντροφιάς εξυπηρετεί το στρατηγικό στόχο του ν.4830/21 για την αποτελεσματική διαχείριση του πληθυσμού τους, την προστασία και την εξασφάλιση της ευζωίας τους, με απώτερο σκοπό τη δραστική μείωση του αριθμού τους[1], και υλοποιείται:

1. Από τους **Δήμους,** ως αρμόδιες αρχές για τη φροντίδα, την περισυλλογή και τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς, εντός των διοικητικών ορίων των οποίων εντοπίζονται τα αδέσποτα ζώα[2] στο πλαίσιο υλοποίησης των Επιχειρησιακών τους Προγραμμάτων[3]. Στην περίπτωση αυτήν, τα ζώα καταχωρίζονται στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζώων Συντροφιάς του ΕΜΖΣ ως «αδέσποτα» με διαχειριστή τους το δήμο.
2. Από **φιλοζωικά σωματεία και φιλοζωικές οργανώσεις** μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που είναι καταχωρισμένες στο ΥποΜητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων του ΕΜΖΣ καθώς **και από ιδιώτες φιλόζωους** που διαθέτουν αδειοδοτημένα καταφύγια αδέσποτων ζώων συντροφιάς ή καταφύγια που πληρούν τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 του ν.4830/21 και της ΚΥΑ 1616/23[4] [5]. Στην περίπτωση αυτήν και αν τα ζώα περισυλλεχθούν με σκοπό τη

[1] αιτιολογική έκθεση του ν.4830/21
[2] παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.4830/21
[3] υπ' αριθ. 2/740 από 08.01.2025 Εγκύκλιος
[4] Όλα τα λειτουργούντα καταφύγια που φιλοξενούν προσωρινά ζώα συντροφιάς **είτε διαθέτουν άδεια λειτουργίας είτε όχι,** οφείλουν να καταχωριστούν στο Υπομητρώο Καταφυγίων Ζώων Συντροφιάς του ΕΜΖΣ, σύμφωνα με το αριθ. 60082 από 22.08.24 έγγραφό μας**.** Επισημαίνεται ότι μέχρι τις 31.12.2025 όλα τα λειτουργούντα καταφύγια *υποχρεούνται να αδειοδοτηθούν, σύμφωνα με τις προδιαγραφές των*

φιλοξενία και την προώθηση τους για υιοθεσία τα ζώα καταχωρίζονται στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζώων Συντροφιάς του ΕΜΖΣ ως «αδέσποτα» με διαχειριστή τους το ως άνω σωματείο/ οργάνωση ή ιδιώτη οι οποίοι μεριμνούν για την υιοθεσία τους κατά το άρθρο 7 του ν.4830/21[6].

Επίσης επιτρέπεται, η περισυλλογή αδέσποτου ζώου συντροφιάς από ιδιώτη:

- για την μεταφορά του σε δημοτικό κτηνιατρείο ή σε κτηνιατρείο με το οποίο είναι συμβεβλημένος ο δήμος, προκειμένου να εφαρμοστεί η διαδικασία της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν.4830/21 για την περαιτέρω διαχείριση του ζώου από τον δήμο, ή σε μη συμβεβλημένο με τον δήμο κτηνιατρείο, εφόσον ο ιδιώτης επιθυμεί να καλύψει το αντίστοιχο κόστος, αποκλειστικά για την παροχή κτηνιατρικής περίθαλψης[7].
- για την υιοθεσία ημίαιμου ζώου από τον ίδιο, οπότε ο ενδιαφερόμενος μεριμνά για την άμεση σήμανση του στο όνομά του σε περίπτωση μη σημασμένου, άλλως για τη μεταβολή των στοιχείων του ζώου στο ΕΜΖΣ[8]. Εφόσον το ζώο που περισυλλέγεται είναι σημασμένο σαν αδέσποτο δήμου δύναται να γίνει υιοθεσία από τον ιδιώτη και να καταγραφεί η υιοθεσία στο ΕΜΖΣ από κτηνίατρο χωρίς τη σύναψη σχετικής σύμβασης υιοθεσίας. Ο ιδιώτης κατόπιν οφείλει να ενημερώσει σχετικά τον δήμο.

Επιπλέον επιτρέπεται η περισυλλογή αδέσποτου ζώου συντροφιάς από ιδιώτη ή από φιλοζωικό σωματείο ή οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που είναι καταχωρισμένη στο ΥποΜητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων του ΕΜΖΣ με σκοπό την στείρωση του ζώου, την εν γένει περίθαλψη του και την επανένταξή του σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρούσα.

1. Περισυλλογή από τους Δήμους

Η περισυλλογή αποτελεί μια εκ των υποχρεωτικών δράσεων διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (Ε.Π.) των Δήμων και συνδέεται λειτουργικά με τις υπόλοιπες δράσεις διαχείρισης.[9] Για την περαιτέρω

άρθρων 28 και 29 [παρ.3 του άρθρου 44 του ν. 5130 από 01.08.2024 (Α΄127) όπως τροποποίησε την παρ.6 του άρθρου 46 του ν.4830/2021]

[5] παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.4830/21

[6] παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.4830/21

[7] παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.4830/21

[8] παρ. 2 του άρθρου 7 του ν.4830/21

[9] παρ. 1 του άρθρου 10 και παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.4830/21

διευκόλυνση του επιχειρησιακού σχεδιασμού αναφορικά με την δράση της περισυλλογής, ακολούθως διευκρινίζονται και εξειδικεύονται ο σκοπός, η επιχειρησιακή στοχοθεσία, τα εργαλεία και μέσα καθώς και οι αρχές και μέθοδοι για την υλοποίησή της δράσης, βάσει του θεσμικού πλαισίου.

Α. Σκοπός

Σκοπός της περισυλλογής των αδέσποτων ζώων συντροφιάς από τους Δήμους είναι:

I. **Ο έλεγχός τους για ηλεκτρονική σήμανση, επειδή περιφέρονται σε δημόσιους χώρους** προκειμένου να εφαρμοστούν, κατά περίπτωση, οι διαδικασίες της περ. β' της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν.4830/21 και συγκεκριμένα**:**

Αν δεν έχουν σήμανση, τα περισυλλεγμένα ζώα συντροφιάς θεωρούνται αυτόματα αδέσποτα και οδηγούνται στα δημοτικά κτηνιατρεία ή σε συνεργαζόμενα με τον δήμο κτηνιατρεία, υποβάλλονται σε κτηνιατρική εξέταση, στειρώνονται, αποπαρασιτώνονται, εμβολιάζονται, σημαίνονται με ηλεκτρονική σήμανση και καταγράφονται στο ΕΜΖΣ **ως αδέσποτα του Δήμου**[10]. Αναλόγως του αποτελέσματος της κτηνιατρικής εξέτασης εφαρμόζονται, κατά περίπτωση, οι διαδικασίες διαχείρισης των περ. (βαβ) έως (βαδ) της παρ. 5 του άρθρου 10 του νόμου.

Αν έχουν σήμανση**,** από την οποία προκύπτει ότι είναι ήδη καταχωρισμένα στον δήμο ως αδέσποτα, τότε ενημερώνονται τα στοιχεία παρακολούθησης του ζώου.

Τα περισυλλεγμένα ζώα δύνανται να επανενταχθούν σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρούσα.

- Αν έχουν σήμανση, από την οποία προκύπτει ότι είναι ήδη καταχωρισμένα σε φιλοζωικό σωματείο ή οργάνωση ή ιδιώτη που διαθέτει καταφύγιο που είναι εγγεγραμμένοι στα αντίστοιχα υπομητρώα του ΕΜΖΣ και εφόσον υπάρξει σχετική συμφωνία για την αλλαγή διαχείρισης, τότε η διαδικασία υλοποιείται ψηφιακά μέσω της επιλογής «Αλλαγή διαχείρισης αδέσποτου ζώου συντροφιάς» στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζ.Σ. του ΕΜΖΣ, από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του του φιλοζωικού σωματείου ή του ιδιώτη που διαθέτει καταφύγιο.

  Αν έχουν σήμανση, από την οποία προκύπτει ότι είναι ήδη καταχωρισμένα σε άλλο δήμο ως αδέσποτα τότε δύναται:

[10] παρ. 5 (βαα), του άρθρου 10, του ν.4830/21

- είτε να επιστραφούν στο δήμο «διαχειριστή» τους με μέριμνα αυτού εκτός αν υπάρξει σχετική συνεννόηση μεταξύ των δύο δήμων για τη μεταφορά του ζώου από τον δήμο που το περισυνέλλεξε στον δήμο διαχειριστή του, πάντα με γνώμονα της διασφάλισης των συνθηκών ευζωίας του ζώου.

  είτε να μεταφερθεί η διαχείριση στο δήμο εντός των διοικητικών ορίων του οποίου εντοπίστηκαν, κατόπιν σχετικής συμφωνίας για την παραχώρηση μεταξύ των δύο δήμων. Η διαδικασία υλοποιείται ψηφιακά μέσω της επιλογής «Αλλαγή διαχείρισης αδέσποτου ζώου συντροφιάς» στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζ.Σ. του ΕΜΖΣ, από τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο του δήμου καταγωγής με επισύναψη του σχετικού εγγράφου συμφωνίας.

  Αν το περισυλλεγμένο ζώο έχει σήμανση από την οποία προκύπτει ότι είναι δεσποζόμενο, τότε ελέγχεται αν έχει δηλωθεί ως απολεσθέν. Σε καταφατική περίπτωση, ενημερώνεται ο ιδιοκτήτης για να το παραλάβει. Αν δεν υπάρχει δήλωση απώλειας, διερευνάται εάν συντρέχει περίπτωση εγκατάλειψης και ενημερώνεται η Ελληνική Αστυνομία[11] για τις τυχόν περαιτέρω, κατά περίπτωση, ενέργειές της σύμφωνα με τα άρθρα 9, εδάφιο ζ, άρθρο 34, παρ.2, άρθρο 35, παρ. 1**, υποπερίπτωση 41 και άρθρου 33, παρ. 1** του ν. 4830/21.

II. **Η ενεργητική διαχείριση των επανεντασσόμενων** και καταγεγραμμένων αδέσποτων του οικείου δήμου που ζουν εκτός καταφυγίου, σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρούσα.

-

Β. Επιχειρησιακός σχεδιασμός και στοχοθεσία της δράσης περισυλλογής

Κατά τον σχεδιασμό και την κατάρτιση του Ε. Π. τους, οι Δήμοι καλούνται να αποτυπώσουν την υφιστάμενη κατάσταση δηλαδή τα γενικά και ειδικά με τα ζώα χαρακτηριστικά του Δήμου, να εντοπίσουν και να εξειδικεύσουν τις ανάγκες τους, και να θέσουν ρεαλιστικούς επιχειρησιακούς στόχους για κάθε δράση διαχείρισης .

Ειδικότερα κατά τον σχεδιασμό της δράσης της περισυλλογής θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα χαρακτηριστικά του Δήμου που δύνανται να επηρεάζουν την πυκνότητα των περιφερόμενων ζώων σε κάθε περιοχή και την προσβασιμότητα του συνεργείου περισυλλογής, όπως ενδεικτικά[12] :

[11] παρ. 5 (βγ) του άρθρου 10 του ν.4830/21

[12] ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.2. της υπ’ αριθ. 2/740 από 08.01.2025 Εγκυκλίου.

- δημογραφικά και φυσικογεωγραφικά (νησιωτικότητα, ορεινότητα κ.ά.), οικονομικές δραστηριότητες (ποιμνιοστάσια, τουρισμός κ.ά.)
- πληθυσμιακά δεδομένα όπως ο εκτιμώμενος αριθμός μη καταγεγραμμένων αδέσποτων σκύλων και γατών, αριθμός σημασμένων και καταγεγραμμένων δεσποζόμενων ζώων στο Δήμο, αριθμός καταγεγραμμένων αγελών αδέσποτων σκύλων και αποικιών με γάτες, καταγγελιών και επιθέσεων που έχουν επίσημα καταγραφεί, εγκαταλείψεων σημασμένων και καταγεγραμμένων δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς

Επίσης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των δράσεων μέριμνας και φροντίδας των επανεντασσόμενων όπως τα σημεία παροχής τροφής και νερού και η κατανομή τους στο δήμο.
- η συνεργασία με τους φιλόζωους κατοίκους που σχετίζεται με τη γενικότερη ευαισθητοποίηση των κατοίκων των δήμων σε θέματα προστασίας και ευζωίας των ζώων συντροφιάς και δύναται να υλοποιείται μέσω της παροχής εθελοντικού έργου ή/και μέσω συμβάσεων αναδοχής των περισυλλεγμένων ζώων.
- οικονομικοί πόροι που διατίθενται για την περισυλλογή.
- τυχόν εισηγήσεις και λύσεις που προκρίνονται από την Πενταμελή Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς και πρόληψης της δημιουργίας νέων αδέσποτων ζώων του Δήμου, βάσει των αρμοδιοτήτων της[13].

Με βάση την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και την εξειδίκευση των αναγκών του, ο Δήμος θέτει ρεαλιστικούς επιχειρησιακούς στόχους οι οποίοι δύναται να είναι[14]:

- Σήμανση και καταγραφή όλων των αδέσποτων σκύλων και γατών
- Αποτελεσματικότερη ενεργητική διαχείριση των επανεντασσόμενων με σκοπό την επικαιροποίηση της καταγραφής, τον περιοδικό κτηνιατρικό έλεγχο και την περίθαλψη
- Εντοπισμός και έλεγχος των πηγών παραγωγής αδέσποτων
- Έλεγχος της πυκνότητας του πληθυσμού των αδέσποτων ζώων συντροφιάς που διαβιούν σε κάθε περιοχή

[13] Η υπ' αριθ. 13/29330 από 28/05/25 Εγκύκλιος «Διευκρινήσεις για τη συγκρότηση και τη λειτουργία των επιτροπών του άρθρου 10 του ν.4830/2021» (ΑΔΑ: ΡΚΔΨ46ΜΤΛ6-ΜΚΦ).

[14] ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. της υπ' αριθ. 2/740 από 08.01.2025 Εγκυκλίου.

- Λήψη μέτρων για την αποτροπή δημιουργίας αγελών αδέσποτων σκύλων
- Παρέμβαση σε περίπτωση δημιουργίας αγέλης αδέσποτων σκύλων και διάσπαση αυτής εφόσον κρίνεται αναγκαίο και σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρούσα και η υπ. αριθ. 83691 από 17.12.24 ερμηνευτική εγκύκλιος που εκδόθηκε από την Ειδική Γραμματεία για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς
- Βελτίωση της ανταπόκρισης του δήμου σε επείγουσες καταστάσεις που απαιτούν την άμεση περισυλλογή αδέσποτων ζώων συντροφιάς πχ. ασθένεια, τραυματισμός, αδυναμία αυτοσυντήρησης των ζώων (νεογέννητα)
- Βελτίωση της επικοινωνίας και της συνεργασίας της αρμόδιας υπηρεσίας του δήμου με τους φιλόζωους πολίτες που σιτίζουν ή/και διατηρούν επαφή με τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς που διαβιούν σε κάθε περιοχή
- Προώθηση της δημιουργίας σχετικών με τα ζώα συντροφιάς δικτύου εθελοντών
- Βελτίωση των υλικοτεχνικών υποδομών (π.χ. προμήθεια οχήματος και εξοπλισμός περισυλλογής),
- Ενημέρωση και τεχνική κατάρτιση των απασχολούμενων υπαλλήλων των δήμων

Μετά τον προσδιορισμό της επιχειρησιακής στοχοθεσίας, ο Δήμος σε συνεργασία με την Πενταμελή Επιτροπή θα σχεδιάσει και θα προγραμματίσει την περισυλλογή συνδυάζοντας τους διαθέσιμους πόρους με τις επιχειρησιακές του δυνατότητες και τα κατάλληλα μέσα και εργαλεία.

Γ. Εργαλεία και Μέσα υλοποίησης της περισυλλογής

Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς περισυλλέγονται από άτομα κατάλληλα εκπαιδευμένα και έμπειρα στην αιχμαλωσία ζώων συντροφιάς. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε δήμος οφείλει να διαθέτει τουλάχιστον ένα (1) όχημα περισυλλογής ειδικά διαμορφωμένο για τον σκοπό αυτόν[15].

Προκειμένου να εξασφαλίζεται η αδιάλειπτη, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, υλοποίηση της δράσης, στην περίπτωση που ο δήμος δεν διαθέτει τα απαιτούμενα ιδία μέσα (όχημα περισυλλογής ή/και συνεργείο περισυλλογής) και έως ότου αυτό καταστεί δυνατόν, η άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας δύναται να πραγματοποιείται μέσω θεσμικών εργαλείων και δυνατοτήτων όπως[16]:

[15] Παρ. 5 (α) του άρθρου 10 του ν.4830/21
[16] Βλ. Παράρτημα ΙΙΙ. της υπ' αριθ. 2/740 από 08.01.2025

- **Σύναψη δημοσίων συμβάσεων** με προσφυγή στις διαδικασίες ανάθεσης του ν. 4412/2016 (Α' 147)**,** **προγραμματικών συμβάσεων** του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και με αναπτυξιακό οργανισμό του άρθρου 2 του ν. 4674/2020 (Α' 53) ή με δίκτυα δήμων και περιφερειών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις[17] καθώς και σύναψη **συμβάσεων μίσθωσης έργου** του άρθρου 6 του ν. 2527/1997 (Α' 206)

- **Σύναψη έγγραφης συμφωνίας με φιλοζωικά σωματεία και φιλοζωικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα** που έχουν έδρα στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι καταχωρισμένες στο ΥποΜητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων του ΕΜΖΣ. Οι βασικοί όροι συνεργασίας του δήμου με τα φιλοζωικά σωματεία και τις φιλοζωικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα περιλαμβάνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα κάθε δήμου[18]. Στην περίπτωση αυτή τα ζώα καταχωρίζονται στο ΕΜΖΣ ως αδέσποτα του Δήμου**.**

- **Διαδημοτικοί σύνδεσμοι και διαδημοτικές συνεργασίες.** η αρμοδιότητα της διαχείρισης των αδέσποτων ζώων συντροφιάς από τους δήμους και οι προβλεπόμενες υποχρεωτικές δράσεις, συμπεριλαμβανομένης της περισυλλογής, στο πλαίσιο υλοποίησης του επιχειρησιακού τους προγράμματος μπορεί να ασκείται και από συνδέσμους δήμων του άρθρου 245 του ν.3463/2006 και από διαδημοτικές συνεργασίες σύμφωνα με το άρθρο 99 του ν.3852/10[19].
- Αξιοποίηση των εθελοντών -φιλόζωων που συμβάλουν στην μέριμνα και την φροντίδα των επανεντασσόμενων και εν γένει των περιφερομένων αδέσποτων ζώων συντροφιάς.

Δ. Μέθοδοι και Αρχές Περισυλλογής

Η **περισυλλογή** των αδέσποτων ζώων συντροφιάς αφορά στην **αιχμαλωσία και την μεταφορά αυτών,** προκειμένου να υλοποιηθούν, κατά περίπτωση, οι ενέργειες της παρ. Ι.Α. του παρόντος, αναφορικά με τον έλεγχο για ηλεκτρονική σήμανση των περιφερόμενων αδέσποτων ζώων σε δημόσιους χώρους και την ενεργητική διαχείριση των επανεντασσόμενων.

[17] παρ. 12 του άρθρου 10 του ν. 4830/2021
[18] παρ. 2 του άρθρου 10 του ν.4830/21
[19] παρ. 1 του άρθρου 10 του ν.4830/21

Τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς περισυλλέγονται από άτομα κατάλληλα εκπαιδευμένα και έμπειρα στην αιχμαλωσία ζώων συντροφιάς. Οι δήμοι και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης μπορούν να καταρτίζουν προγράμματα εκπαίδευσης του προσωπικού των δήμων από πιστοποιημένους εκπαιδευτές[20].

Τα συνεργεία περισυλλογής αδέσποτων ζώων συντροφιάς εποπτεύονται, ως προς τις επιτρεπόμενες μεθόδους αιχμαλωσίας των ζώων αυτών, από κτηνίατρο της αρμόδιας κτηνιατρικής υπηρεσίας του δήμου και, όπου αυτή δεν έχει συσταθεί, από κτηνίατρο της οικείας περιφερειακής ενότητας[21].

Οι επιτρεπόμενες μέθοδοι **αιχμαλωσίας**, ήτοι οι τεχνικές σύλληψης, συγκράτησης και περιορισμού των ζώων θα πρέπει να διέπονται από τις αρχές της προστασίας και της εξασφάλισης της ευζωίας τους. Η δε μεταχείριση, τα μέσα συγκράτησης, σύλληψης και περιορισμού θα πρέπει:

- να είναι ενδεδειγμένα,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο πρόκλησης πόνου, τραυματισμού και ασθένειας στα ζώα,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο πρόκλησης φόβου και αγωνίας στα ζώα,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο άσκοπης ταλαιπωρίας και καταπόνησης των ζώων.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ο δήμος να αξιοποιεί την σχέση εμπιστοσύνης που έχουν αναπτύξει οι εθελοντές φιλόζωοι, που συμβάλουν στην μέριμνα και την φροντίδα των επανεντασσόμενων ή των περιφερομένων, με τα αδέσποτα προκειμένου η σύλληψη και η περισυλλογή να γίνεται με τον πιο ανώδυνο και φιλικό προς το ζώο τρόπο.

Η **μεταφορά** των αδέσποτων ζώων συντροφιάς υλοποιείται με όχημα περισυλλογής που φέρει εμφανή σήμανση πχ Υπηρεσία Περισυλλογής Ζώων συντροφιάς Δήμου <Όνομα Δήμου> και είναι ειδικά διαμορφωμένο και κατάλληλο για τον σκοπό αυτόν ώστε:

- να διασφαλίζεται η προστασία και η ευζωία τους
- να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πρόκλησης πόνου, τραυματισμού και ασθένειας τους,
- να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος πρόκλησης φόβου και αγωνίας ,
- να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος άσκοπης ταλαιπωρίας και καταπόνησης τους
- να προστατεύονται τα ζώα από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες.

[20] Παρ. 5 (α) του άρθρου 10 του ν.4830/21
[21] Παρ. 5 (α) του άρθρου 10 του ν.4830/21

Κατά τη μεταφορά η μεταχείριση των ζώων συντροφιάς και τα μέσα συγκράτησης και περιορισμού τους θα πρέπει:

- να είναι ενδεδειγμένα,
- να χρησιμοποιούνται με γνώμονα την προστασία των ζώων και την εξασφάλιση της ευζωίας τους,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο πρόκλησης πόνου, τραυματισμού και ασθένειας στα ζώα,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο πρόκλησης φόβου και αγωνίας στα ζώα,
- να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο άσκοπης ταλαιπωρίας και καταπόνησης των ζώων.

Διευκρινίζεται ότι τα οχήματα μεταφοράς ζώων συντροφιάς επιτελούν αποκλειστικά και μόνο το σκοπό της μετακίνησης και διακομιδής των ζώων στα κτηνιατρεία και στους χώρους φιλοξενίας ή επανένταξης σύμφωνα με όσα ορίζει η νομοθεσία και ουδέν άλλο.

Τα δεδομένα της περισυλλογής καθώς και κάθε άλλη ενέργεια διαχείρισης των περισυλλεγόντων αδέσποτων σκύλων και γατών καταχωρίζονται στην καρτέλα ζώου στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης των Ζώων Συντροφιάς του ΕΜΖΣ και αποτυπώνονται στην ετήσια αναφορά του δήμου.

2. Περισυλλογή από φιλοζωικά σωματεία οργανώσεις και ιδιώτες που διαθέτουν καταφύγιο

Επιτρέπεται η περισυλλογή και η φιλοξενία αδέσποτου ζώου και από φιλοζωικά σωματεία και οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εγγεγραμμένα στο οικείο ΥποΜητρώο του ΕΜΖΣ καθώς και από ιδιώτες φιλόζωους που διαθέτουν αδειοδοτημένα καταφύγια ή καταφύγια που πληρούν τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 και της ΚΥΑ 1616/23 . Στην περίπτωση αυτήν, **τα ζώα καταχωρίζονται στο ΕΜΖΣ ως «αδέσποτα» με τα στοιχεία του ως άνω σωματείου ή οργάνωσης ή του ιδιώτη φιλόζωου** που διαθέτει καταφύγιο, οι οποίοι μεριμνούν για την υιοθεσία τους κατά το άρθρο 7 του ν.4830/21[22].

Το περισυλλεγμένο ζώο:

- αν δεν έχει σήμανση θεωρείται αυτόματα αδέσποτο, οπότε σημαίνεται και καταχωρίζεται στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζώων

[22] παρ. 6 του άρθρου 10 του ν.4830/21

Συντροφιάς του ΕΜΖΣ ως «αδέσποτο» με διαχειριστή τους το φιλοζωικό σωματείο / οργάνωση ή τον ιδιώτη που διαθέτει καταφύγιο.

- αν έχει σήμανση, από την οποία προκύπτει ότι είναι ήδη καταχωρισμένα στο Δήμο και εφόσον υπάρξει σχετική συμφωνία για την αλλαγή διαχείρισης, τότε η διαδικασία υλοποιείται ψηφιακά μέσω της επιλογής «Αλλαγή διαχείρισης αδέσποτου ζώου συντροφιάς» στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης Ζ.Σ. του ΕΜΖΣ, από τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο του δήμου.
- αν έχουν σήμανση από την οποία προκύπτει ότι είναι δεσποζόμενα, τότε ελέγχεται αν το ζώο έχει δηλωθεί ως απολεσθέν. Σε καταφατική περίπτωση, ενημερώνεται ο ιδιοκτήτης για να το παραλάβει. Αν δεν υπάρχει δήλωση απώλειας, διερευνάται εάν συντρέχει περίπτωση εγκατάλειψης και ενημερώνεται η Ελληνική Αστυνομία για τις περαιτέρω, κατά περίπτωση ενέργειές όπως η εφαρμογή του άρθρου 33 του ν. 4830/21.

Στην περίπτωση που τα ανωτέρω πρόσωπα χρησιμοποιούν όχημα και συνεργείο περισυλλογής, η αιχμαλωσία και η μεταφορά των αδέσποτων ζώων συντροφιάς θα πρέπει να διέπεται από τις ίδιες αρχές που αναφέρονται στην παρ.1.Δ της παρούσας.

Τα καταφύγια των φιλοζωικών σωματείων/οργανώσεων ή των ιδιωτών, επιτρέπεται να επανατοποθετούν στειρωμένα ζώα, που φιλοξενούνται σε αυτά και είναι καταχωρισμένα στο ΕΜΖΣ σαν αδέσποτα του φιλοζωικού σωματείου ή οργάνωσης ή του ιδιώτη που διαθέτει καταφύγιο **μετά από απόφαση της επιτροπής της παρ. 8 του άρθρου 10 του Ν.4830/21**. Η επανένταξη γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζει η παρούσα. Πριν την επανένταξη ενημερώνεται ο οικείος δήμος, ο οποίος ορίζεται ως διαχειριστής των εν λόγω ζώων στο ΕΜΖΣ[23].

3. Επανένταξη

Α. Γενικά

Επανένταξη ορίζεται ως η επανατοποθέτηση του ζώου στο οικείο περιβάλλον του, στο χώρο δηλαδή που φυσιολογικά διαβιούσε, μετά την παροχή της αναγκαίας κτηνιατρικής φροντίδας και περίθαλψης .

[23] Παρ. 5 του άρθρου 28 του ν.4830/21

Σύμφωνα δε με το εδάφιο (βαε) της παραγράφου 5 του άρθρου 10 του Νόμου 4830/2021 αν δεν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις σε καταφύγια, το ζώο επιστρέφεται στο οικείο περιβάλλον του και στις **περιοχές που ορίζονται με απόφαση της παρ. 5 του άρθρου 45, με την προϋπόθεση, ότι είναι στειρωμένο**. Ζώο που βρίσκεται σε καταφύγιο και δεν υιοθετείται μετά από διάστημα τρίμηνης συνεχούς παραμονής σε αυτό και ανάρτηση στην Πανελλήνια Πλατφόρμα Υιοθεσίας Αδέσποτων Ζώων Συντροφιάς, δύναται να επιστρέφεται στο οικείο περιβάλλον και στις **περιοχές που ορίζονται με την απόφαση της παρ. 5 του άρθρου 45, μετά από απόφαση της επιτροπής της παρ. 8 του άρθρου 10, με την προϋπόθεση, ότι είναι στειρωμένο**. Δεν επιτρέπεται επαναφορά των αδέσποτων ζώων περιμετρικά από νοσοκομεία, σχολεία, αθλητικά κέντρα, στις εγκαταστάσεις ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας, αυτοκινητόδρομους ταχείας κυκλοφορίας, στους χώρους αποβίβασης και επιβίβασης ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών, στα αεροδρόμια, στους σιδηροδρομικούς σταθμούς, στους περιφραγμένους αρχαιολογικούς χώρους και στους περιφραγμένους χώρους του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας ΑΕ και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης ΑΕ, καθώς και σε χώρους σφαγείων ή όπου συγκεντρώνονται ή υπάρχουν σκουπίδια.
Σε κάθε περίπτωση, ζώα ηλικίας μικρότερης των πέντε (5) μηνών δεν επανεντάσσονται στο οικείο τους περιβάλλον και υιοθετούνται κατά προτεραιότητα.

Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται πως βασικές προϋποθέσεις για να ληφθεί η απόφαση της επανένταξης ενός ζώου είναι η έλλειψη θέσεων στο καταφύγιο, η πλέον του τριμήνου συνεχούς παραμονής σε αυτό και ανάρτησης στην Π.Π.Υ.Α.Ζ.Σ χωρίς να έχει επέλθει υιοθεσία, η στείρωση του ζώου και η ηλικία αυτού, καθώς τονίζεται ότι για τα ζώα ηλικίας μικρότερης των πέντε (5) μηνών δεν επιτρέπεται η επανένταξη.

Β. Οριοθέτηση-πυκνότητα-απαγορευμένες περιοχές-οικείο περιβάλλον

Με απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής, ύστερα από γνώμη της πενταμελούς Επιτροπής της παρ. 8 του άρθρου 10, ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες προσδιορισμού της πυκνότητας του πληθυσμού των αδέσποτων ζώων στην περιοχή όπου αυτά επαναφέρονται και **οριοθετούνται** οι περιοχές στις οποίες δεν επιτρέπεται η επαναφορά τους[24]. Οριοθετώ σημαίνει προσδιορίζω - καθορίζω σε κάτι τα όριά του. Επομένως η Δημοτική Επιτροπή, κατόπιν γνώμης της πενταμελούς επιτροπής της παραγράφου 8 του άρθρου 10, οφείλει

[24] Παρ. 5 του άρθρου 45 του ν.4830/21

να προσδιορίσει σαφώς τα όρια εκείνων των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως απαγορευμένες για την επαναφορά αδέσποτων ζώων συντροφιάς.

Πυκνότητα πληθυσμού είναι ο λόγος του αριθμού ατόμων προς συγκεκριμένη έκταση. Η δημοτική επιτροπή ύστερα από γνώμη της πενταμελούς επιτροπής της παραγράφου 8 του άρθρου 10 του Ν.4830/21 οφείλει να προσδιορίσει λεπτομερώς την πυκνότητα του πληθυσμού των αδέσποτων ζώων στην περιοχή όπου αυτά επαναφέρονται.

Αγέλη[25] (συνεκτική ομάδα) ελεύθερα διαβιούντων σκύλων είναι η διακριτή και σχετικά σταθερή ομάδα (κατά κανόνα ≥3 σκύλων) που παρατηρείται επανειλημμένα να κινείται, αναπαύεται και χρησιμοποιεί κοινό χώρο / πόρους (φαγητό, μέρη ανάπαυσης) ως συνεκτικό σύνολο. Δεν συνιστά αγέλη η πρόσκαιρη συγκέντρωση σκύλων γύρω από κάποιον πόρο (π.χ. σημείο σίτισης) ή η τυχαία συνύπαρξη.

Διάσπαση / μετακίνηση μέρους ή του συνόλου της συνεκτικής ομάδας (αγέλης) εξετάζεται μόνο όταν τεκμηριώνεται: (α) επαναλαμβανόμενη επιθετική / απειλητική συμπεριφορά προς ανθρώπους ή άλλα ζώα, (β) συστηματική παρεμπόδιση κυκλοφορίας οχημάτων ή πεζών και γενικότερα πρόκληση κυκλοφοριακού κινδύνου οδικής ασφάλειας, ή (γ) σοβαρές ενδοομαδικές συγκρούσεις που θέτουν σε κίνδυνο την ευζωία, τη σωματική ακεραιότητα και τη ζωή των ζώων και σύμφωνα με τα όσα ορίζει η από την υπ’ αριθ. 83691 / 17.12.24 ερμηνευτική Εγκύκλιο που εκδόθηκε από την Ειδική Γραμματεία για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς.

Η διατήρηση συνεκτικών ομάδων, ανεξαρτήτου πλήθους σκύλων, προκρίνεται όταν δεν προκύπτουν τεκμηριωμένα ζητήματα δημόσιας ασφάλειας, δεδομένου ότι η άσκοπη και αναιτιολόγητη διάσπαση κοινωνικών δεσμών μπορεί να επιβαρύνει την ευζωία και να αποσταθεροποιήσει τη συμπεριφορά των ζώων.

Ο αριθμός των διαβιούντων σκύλων στις περιοχές επανένταξης θα πρέπει να είναι τέτοιος ώστε να πληρούνται οι παραπάνω προϋποθέσεις. Αναφορικά με τις αδέσποτες γάτες δεν τίθεται αντίστοιχος περιορισμός.

---

[25] Βιβλιογραφία:

- Eugenia Natoli, Roberto Bonanni, Simona Cafazzo, Daniel S Mills, Dominique Pontier, Małgorzata Pilot, Genetic inference of the mating system of free-ranging domestic dogs, Behavioral Ecology, Volume 32, Issue 4, July/August 2021, Pages 646–656
- Majumder, S. S., Bhadra, A., Ghosh, A., Mitra, S., Bhattacharjee, D., Chatterjee, J., Bhadra, A. (2014). To be or not to be social: foraging associations of free-ranging dogs in an urban ecosystem. Acta ethologica, 17(1), 1-8.
- Hecker, G., Martineau, K., Scheskie, M., Hammerslough, R., & Feuerbacher, E. N. (2024). Effects of single-or pair-housing on the welfare of shelter dogs: Behavioral and physiological indicators. PLoS One, 19(6), e0301137.

Το γεγονός της επανένταξης (επανατοποθέτησης) καταχωρίζεται **υποχρεωτικά** στην καρτέλα του ζώου στο Υπομητρώο Καταγραφής και Παρακολούθησης των Ζώων Συντροφιάς του ΕΜΖΣ.

Περιορισμοί κατά το στάδιο της επανένταξης – απαγορευμένες περιοχές

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδάφιο (βαε) της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 4830/2021 η επανένταξη περιορίζεται και κρίνεται ως **μη σύννομη** σε περιοχές περιμετρικά από νοσοκομεία, σχολεία, αθλητικά κέντρα, στις εγκαταστάσεις ενόπλων δυνάμεων και σωμάτων ασφαλείας, αυτοκινητόδρομους ταχείας κυκλοφορίας, στους χώρους αποβίβασης και επιβίβασης ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών, στα αεροδρόμια, στους σιδηροδρομικούς σταθμούς, στους περιφραγμένους αρχαιολογικούς χώρους και στους περιφραγμένους χώρους του Οργανισμού Κεντρικών Αγορών και Αλιείας ΑΕ και της Κεντρικής Αγοράς Θεσσαλονίκης ΑΕ, καθώς και σε χώρους σφαγείων ή όπου συγκεντρώνονται ή υπάρχουν σκουπίδια.

Οι ανωτέρω περιγραφόμενες περιοχές κρίνονται **ως απαγορευμένες** και σε αυτές **απαγορεύεται η επανένταξη** των αδέσποτων ζώων. Τα ζώα που ήδη διαβιούν ειρηνικά και επί μακρό χρονικό διάστημα στις ανωτέρω περιοχές δύναται να περισυλλεχθούν για λόγους κτηνιατρικής φροντίδας και περίθαλψης και να επανενταχθούν εκεί εκτός αν συντρέχουν οι λόγοι που ορίζονται στην υπ. αριθ. 83691 από 17.12.24 Εγκύκλιο που εκδόθηκε από την Ειδική Γραμματεία για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς.

Επιπλέον δε **ως απαγορευμένες** κρίνονται περιοχές **ιδιαίτερα απομακρυσμένες και ερημικές,** όπου η πρόσβαση καθίσταται **δυσχερής,** για παράδειγμα **περιοχές ορεινές, δύσβατες, αυξημένου υψομέτρου,** στις οποίες επικρατούν **δυσμενείς** καιρικές συνθήκες, συνθήκες **ψύχους, παγετού, χιονόπτωσης**, ή **βραχονησίδες ή περιοχές που έχουν εγκαταλειφθεί από τους κατοίκους τους εξαιτίας πχ φυσικών καταστροφών ή/και άλλων αιτιών**. Η επανένταξη σε αυτές τις περιοχές έχει ως συνέπεια τα ζώα να στερούνται την αναγκαία καθημερινή φροντίδα σίτισης, παροχής νερού και προστασίας από κατάλληλα καταλύματα, κτηνιατρικής φροντίδας και περίθαλψης.

Στις ανωτέρω περιοχές τα ζώα εκτίθενται σε συνθήκες μη τήρησης των κανόνων ευζωίας αφενός και αφετέρου σε συνθήκες κακής και βάναυσης μεταχείρισης, ήτοι ενεργητικής κακοποίησης. Η επανατοποθέτηση των ζώων σε τέτοιες περιοχές παραβιάζει ευθέως τις διατάξεις της παρ.2 του άρθρου 2 και της παρ. 1 εδάφιο (α) του άρθρου 24 του ν. 4830/2021. Αφενός παραβιάζονται προδήλως οι θεμελιώδεις ελευθερίες των ζώων, καθώς οι ανωτέρω συνθήκες στερούν από αυτά την ελευθερία από την πείνα και τη δίψα,

την ελευθερία από άσκοπη ταλαιπωρία και καταπόνηση, εκθέτουν αυτά σε αντίξοες θερμοκρασίες, τους στερούν την ελευθερία από πόνο, τραυματισμό, ασθένεια και μη έκφραση της έμφυτης - εγγενής φυσιολογικής τους συμπεριφοράς και την κοινωνικοποίησή τους. Αφετέρου η παραμονή των ζώων στις ανωτέρω περιοχές και υπό τις ανωτέρω συνθήκες περιάγει αυτά σε κατάσταση απίσχνασης, εξαθλίωσης, βλάβης της υγείας τους έχει ως συνέπεια την έκθεση του ζώου σε παρατεταμένη κατάσταση βραχύχρονου ή μακρόχρονου σωματικού ή ψυχικού πόνου και ταλαιπωρίας που σε ακραίες περιπτώσεις οδηγεί ακόμη και στο θάνατό του. Τοιουτοτρόπως η επανένταξη σε τέτοιες περιοχές ισοδυναμεί με κακή και βάναυση μεταχείριση των ζώων.

Έννοια *«οικείο περιβάλλον» - «κατάλληλες περιοχές για την επανατοποθέτηση ενός αδέσποτου ζώου»*

Οικείο περιβάλλον ορίζεται εκείνο που είναι γνώριμο ήδη στο ζώο, είναι φιλικό για το ζώο και συνηθισμένο για εκείνο. Πρόκειται δηλαδή για το περιβάλλον στο οποίο και διαβιούσε μέχρι τη στιγμή της περισυλλογής του, περιβάλλον που το αναγνωρίζει ως φιλικό και στο οποίο έχει <u>τις συγκεκριμένες συνήθειες του ως προς τη σίτιση, τη λήψη νερού, τη βόλτα και τον ύπνο του.</u>

Ως κατάλληλες περιοχές για την επανατοποθέτηση ενός αδέσποτου ζώου, κρίνονται οι περιοχές που πληρούν την έννοια του οικείου περιβάλλοντος, δεν εμπίπτουν στους περιορισμούς που τίθενται ανωτέρω. Ήτοι, οι περιοχές στις οποίες υπάρχει μέριμνα για την καθημερινή σίτιση, την παροχή νερού, την εξασφάλιση καταλύματος ικανού να προστατέψει από τις καιρικές συνθήκες και την επαφή του με τους ανθρώπους με στόχο την κοινωνικοποίηση τους.

Επισημαίνεται ειδικότερα ότι για τις περιπτώσεις αδέσποτων ζώων που έχουν χαρακτηριστεί ως **επικίνδυνα** - τηρουμένων αυστηρά των προϋποθέσεων και της διαδικασίας που ορίζεται από την υπ. αριθ. 83691 από 17.12.24 ερμηνευτική Εγκύκλιο που εκδόθηκε από την Ειδική Γραμματεία για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς, αντίκειται στο πνεύμα του Νόμου 4830/2021 η λήψη απόφασης περί επανένταξης - εν είδει εξορίας - αν προηγουμένως δεν έχει ακολουθηθεί ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία.

Γ. Αρμοδιότητες του οικείου Δήμου

Σύμφωνα με την παρ. 5 (γ), & (δ), του άρθρου 10, του ν. 4830/2021 για την διαχείριση των αδέσποτων ζώων ισχύει ότι: *«Την ευθύνη για τη φροντίδα των επανεντασσόμενων αδέσποτων ζώων έχουν οι δήμοι, οι οποίοι οφείλουν να δημιουργήσουν σημεία παροχής τροφής και νερού για τα ζώα αυτά, καθώς και τα συνεργαζόμενα με τους δήμους φιλοζωικά σωματεία και φιλοζωικές οργανώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Η παροχή τροφής, νερού και ιατροφαρμακευτικής φροντίδας σε αδέσποτα ζώα συντροφιάς από φιλόζωους πολίτες επιτρέπεται, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι κανόνες καθαριότητας και υγιεινής για όλους, καθώς και οι κανόνες ευζωίας των ζώων.»*

Κατόπιν των ανωτέρω, ο οικείος Δήμος είναι αρμόδιος για την **ενεργητική διαχείριση των επανεντασσόμενων** και καταγεγραμμένων αδέσποτων που ζουν εκτός καταφυγίου και φέρει την ευθύνη για τη φροντίδα αυτών. Στο πλαίσιο της ορθής διαχείρισης του προγράμματος οφείλει να μεριμνά ώστε το συνεργείο περισυλλογής σε συνεργασία με καταγεγραμμένους ανά Δήμο εθελοντές για τη μεταφορά τους με σκοπό:[26]

- την ετήσια κτηνιατρική εξέταση και τον αντιλυσσικό εμβολιασμό,
- τη χορήγηση φαρμάκων και την επικαιροποίηση της καταγραφής τους,
- την παρέμβαση σε περίπτωση δημιουργίας επιθετικής αγέλης αδέσποτων εφόσον κρίνεται αναγκαίο και σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρούσα η υπ. αριθ. 83691 από 17.12.24 ερμηνευτική Εγκύκλιος που εκδόθηκε από την Ειδική Γραμματεία για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς,
- καθώς και για κάθε άλλη περίπτωση που κρίνεται απαραίτητη η μεταφορά τους, ήτοι επείγουσες καταστάσεις, ασθένεια, τραυματισμός, αδυναμία αυτοσυντήρησης των ζώων κλπ.

Επιπλέον, προς αποφυγή των άσκοπων μεταφορών ζώων κατά την εκ νέου περισυλλογή των επανεντασσόμενων ζώων θα πρέπει αφενός το ζώο να σκαναριστεί και αφετέρου να ελεγχθεί η καταγραφή του στο ΕΜΖΣ από εξουσιοδοτημένο υπάλληλο του Δήμου ή από κτηνίατρο, προκειμένου να μην περισυλλεγεί εκ νέου ζώο για το οποίο έχουν γίνει ήδη οι απαραίτητες εξετάσεις και εμβολιασμοί για το τρέχον έτος. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση που κρίνεται απαραίτητη η περισυλλογή για λόγους υγείας του ζώου (ασθένεια, τραυματισμός κ.ά.)

Επιπρόσθετα ο Δήμος οφείλει να επιμελείται τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων μέριμνας και φροντίδας των επανεντασσόμενων όπως τα σημεία παροχής

[26] παρ. 5 (δ) του άρθρου 10 του ν.4830/21

τροφής και νερού και η κατανομή τους στο δήμο. Ήτοι ο Δήμος οφείλει να δημιουργήσει στις κατάλληλες περιοχές επανένταξης - οικεία περιβάλλοντα, σημεία σίτισης και παροχής νερού για τα ζώα που διαβιούν εκεί σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρούσα. Τα σημεία σίτισης δέον όπως ορίζονται εντός κεντρικών σημείων του αστικού ιστού και θα πρέπει υποχρεωτικά με μέριμνα των δήμων να ανεφοδιάζονται επί καθημερινής βάσεως.

Αντίστοιχη υποχρέωση βαρύνει τους προέδρους και τα μέλη των δημοτικών κοινοτήτων που επίσης οφείλουν να συνεργάζονται με καταγεγραμμένους εθελοντές.

Αναφορικά με την ποιότητα και τη σύσταση των ενδεδειγμένων ζωοτροφών και σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Τμήματος Κτηνιατρικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας[27], πρέπει να ακολουθούνται οι πίνακες του Παραρτήματος Ι.

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: www.ypes.gr, και στην ψηφιακή πύλη (portal) της Ειδικής Γραμματείας: https://pet.gov.gr/thesmiko-plaisio.

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τα θέματα που αναπτύσσονται στην παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να απευθύνεστε στους κατωτέρω υπαλλήλους της Ειδικής Γραμματείας

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	Δ/ΝΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ
ΑΡΒΑΝΙΤΗ ΕΛΕΝΑ	213-136-1083	egram.prostasiazwwn@ypes.gr
ΠΑΣΣΑΛΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	213-136-1360	egram.prostasiazwwn@ypes.gr
ΜΑΣΟΥΡΑ ΒΑΣΩ	213-136-1086	info@ypes.gr
ΚΟΥΤΟΥΓΕΡΑ ΜΑΝΙΑ	213-136-1369	info@ypes.gr
ΒΕΡΝΤΙΑΝ ΚΑΡΙΝΕ	213-136-1288	info@ypes.gr
ΡΟΥΤΣΗ ΔΗΜΗΤΡΑ	213-136-1349	info@ypes.gr
ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΒΑΣΩ	213-136-1211	info@ypes.gr
ΧΑΛΑ ΑΝΘΗ	213-136-1349	info@ypes.gr
ΜΑΝΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	213-136-1149	info@ypes.gr
ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	213-136-1276	info@ypes.gr
ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΑΚΗ ΑΝΝΑ	213-136-1184	info@ypes.gr
ΛΑΖΑΝΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ	213-136-1112	info@ypes.gr

[27]Το από 06.11.2025 έγγραφο ηλεκτρονικής διαβίβασης (email) του Τμήματος Κτηνιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με θέμα: *«Προσδιορισμός ελάχιστης αποδεκτής ποιότητας ζωοτροφών για την κάλυψη αναγκών σίτισης των επανεντασσόμενων αδέσποτων ζώων συντροφιάς (σκύλων και γατών) από τους Δήμους με βάση τα οριζόμενα των διατάξεων του ν.4830/2021».*

Παράρτημα Ι

Συνιστώμενα επίπεδα θρεπτικών συστατικών για πλήρη τροφή σκύλου

Μονάδες ανά 100 g ξηρής ουσίας (Ξ.Ο.)

Θρεπτικό συστατικό	**95 kcal/kg^{0,75}**
Πρωτεΐνη	**21.00**
Αργινίνη	0.60
Ιστιδίνη	0.27
Ισολευκίνη	0.53
Λευκίνη	0.95
Λυσίνη	0.46
Μεθειονίνη	0.46
Μεθειονίνη + κυστεΐνη	0.88
Φαινυλαλανίνη	0.63
Φαινυλαλανίνη + τυροσίνη	1.03
Θρεονίνη	0.60
Τρυπτοφάνη	0.20
Βαλίνη	0.68
Λίπος	5.50
Λινολεϊκό οξύ (ω-6)	1.53
Ασβέστιο	0.58
Φώσφορος	0.46
Κάλιο	0.58
Νάτριο	0.12
Χλώριο	0.17
Μαγνήσιο	0.08
Χαλκός	0.83
Ιώδιο	0.12
Σίδηρος	4.17
Μαγγάνιο	0.67
Σελήνιο (ξηρές δίαιτες)	22.00
Ψευδάργυρος	8.34
Βιταμίνη Α	702.00
Βιταμίνη D	63.90
Βιταμίνη Ε	4.17
Θειαμίνη (Β1)	0.25
Ριβοφλαβίνη (Β2)	0.69
Παντοθενικό οξύ (Β5)	1.64
Πυριδοξίνη (Β6)	0.17
Κοβαλαμίνη (Β12)	3.87
Νιασίνη (Β3)	1.89
Φολικό οξύ (Β9)	29.90
Χολίνη	189.00

Συνιστώμενα επίπεδα θρεπτικών συστατικών για πλήρη τροφή γάτας

Μονάδες ανά 100 g ξηρής ουσίας (Ξ.Ο.)

Θρεπτικό συστατικό	**75 kcal/kg^{0,67}**
Πρωτεΐνη	33.30
Αργινίνη	1.30
Ιστιδίνη	0.35
Ισολευκίνη	0.57
Λευκίνη	1.36
Λυσίνη	0.45
Μεθειονίνη	0.23
Μεθειονίνη + κυστεΐνη	0.45
Φαινυλαλανίνη	0.53
Φαινυλαλανίνη + τυροσίνη	2.04
Θρεονίνη	0.69
Τρυπτοφάνη	0.17
Βαλίνη	0.68
Ταυρίνη (κονσερβοποιημένη τροφή)	0.27
Ταυρίνη (ξηρά τροφή)	0.13
Λίπος	9.00
Λινολεϊκό οξύ (ω-6)	0.67
Αραχιδονικό οξύ (ω-6)	8.00
Ασβέστιο	0.53
Φώσφορος	0.35
Κάλιο	0.80
Νάτριο	0.10
Χλώριο	0.15
Μαγνήσιο	0.05
Χαλκός	0.67
Ιώδιο	0.17
Σίδηρος	10.70
Μαγγάνιο	0.67
Σελήνιο (ξηρές δίαιτες)	28.00
Ψευδάργυρος	10.00
Βιταμίνη Α	444.00
Βιταμίνη D	33.30
Βιταμίνη Ε	5.07
Θειαμίνη (Β1)	0.59
Ριβοφλαβίνη (Β2)	0.42
Παντοθενικό οξύ (Β5)	0.77
Πυριδοξίνη (Β6)	0.33
Κοβαλαμίνη (Β12)	2.35
Νιασίνη (Β3)	4.21
Φολικό οξύ (Β9)	101.00
Βιοτίνη (Β7)	8.00
Χολίνη	320.00

Για τις εμπορικές τροφές σκύλων και γατών συνιστάται τα επίπεδα των θρεπτικών συστατικών να είναι ίσα ή υψηλότερα από εκείνα που αναφέρονται στους πίνακες και να μην υπερβαίνουν τα διατροφικά ή νομικά ανώτατα όρια. Εάν η πεπτικότητα της πρωτεΐνης δεν μπορεί να διασφαλιστεί σε επίπεδο ≥ 80%, συνιστάται η αύξηση των επιπέδων των απαραίτητων αμινοξέων κατά τουλάχιστον 10%.